

1. Obiekt

152/2 WIEŻA WODNA - DWORZEC KOLEJOWY JASTRZĘBIE ZDRÓJ

2. Czas powstania

około 1911 r.

3. Miejscowość

JASTRZĘBIE ZDRÓJ

4. Adres

JASTRZĘBIE ZDRÓJ
Zdrój
ul. Dworcowa 46 a

nr hipoteczny

księga wieczysta

działka

KW [REDACTED]
129/53 k.m. 2

5. Przynależność administracyjna

województwo

śląskie

powiat

Jastrzębie Zdrój

gmina

Jastrzębie Zdrój

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Hermannsdorf
Jastrzembie
Bad Königsdorf - Jastrzemb

7. Przynależność administracyjna
przed 31. 12. 1998.

województwo

katowickie

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa
- trwały zarząd
Polskie Koleje Państwowe S.A.
ul. Szczęśliwicka 62

9. Użytkownik i jego adres

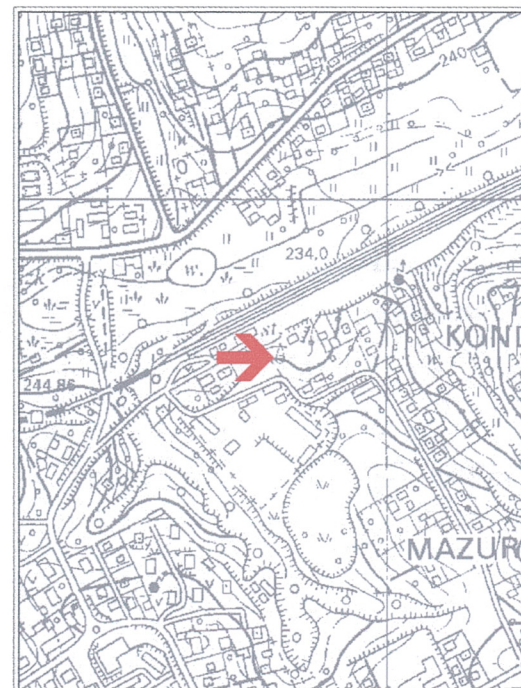
Oddział Gospodarowania
Nieruchomościami w Katowicach,
PKP SA
ul. Dworcowa 3; 40-012 Katowice

10. Rejestr zabytków

Nr

data

11. Zdjęcie rzut przekrój sytuacja orientacja

Orientacja, skala 1: 10 000

fot. 1. Widok od północy

Rzut, sytuacja we wkładce nr 1

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

- 1859 - odkrycie źródeł solanki w dolinie rzeczki Szotkówka
1860 - hrabia Feliks von Königsdorf zakupił dobra Jastrzębia Dolnego i Centenerowca
- potwierdzenie leczniczych właściwości solanki
1861 - budowa pierwszego zakładu kąpielowego "Szwajcarka"
- uruchomienie uzdrowiska Jastrzęmb
1862 - budowa Domu Zdrojowego, 2 hoteli i 13 pensjonatów
- zmiana nazwy uzdrowiska na Bad Königsdorf- Jastrzęmb
1869 - lekarz z poznańskiego Mikołaj Witczak objął stanowisko lekarza zdrojowego a następnie
1896 - nabył uzdrowisko o łącznej powierzchni ok. 240 ha
1911 - wybudowano dworzec kolejowy i 01.06 uruchomiono odcinek kolei żelaznej z Pawłowic do Jastrzębia Zdroju długości 10,27 km, uroczystość otwarcia zaszczcił cesarz Wilhelm II
- przy zespole dworcowym wzniesiono **Wieżę Wodną**, obiekt o formie podporządkowanej funkcji. Materiały i detale (połączenie elewacji z cegły klinkierowej, elementów żelbetowych i ścian tynkowanych) charakterystyczne dla śląskiego budownictwa przemysłowego przełomu wieków.
1912 - w uzdrowisku wybudowano wodociąg i kanalizację, wprowadzono oświetlenie elektryczne i linie telefoniczne
1914 - wybuch I wojny światowej, obiekty uzdrowiskowe zamieniono na szpitala wojskowe
1922 - Jastrzębie Zdrój przejęte przez administrację polską
- bracia Mikołaj (syn) i Józef Witczakowie odzyskują kurort
1922-1938 - dynamiczny rozwój uzdrowiska- największe w województwie śląskim pod względem ilości kuracjuszy - do 5 tysięcy rocznie i obrotów - ponad 1 milion złotych
1939-1945 - uzdrowisko pod administracją niemiecką nazwano Bad Königsdorf, sanatoria zamieniono na szpitale, biura i tzw."miasto matek" (1943)
1945 - II półrocze początek prac przy odbudowie uzdrowiska
- obiekty kolejowe dworca Jastrzębie Zdrój w tym **Wieża Wodna** przechodzą w zarząd Polskich Kolei Państwowych
1947 - uzdrowisko odbudowane w 80% przejęto na cele reformy rolnej i oddano w zarząd Ministerstwu Zdrowia
1948 - utworzono Państwowe Uzdrowisko w Jastrzębiu Zdroju
1950 - uzdrowisko Jastrzębie zaliczono do I kategorii i włączono do niego jako filię uzdrowisko Ustroń, średnio w uzdrowisku leczyło się rocznie około 5 tysięcy kuracjuszy
1955 - po odkryciu złóż węgla podjęto decyzję o budowie kopalni na terenie Jastrzębia
1961 - uroczystości 100-lecia uzdrowiska
- intensywny rozwój górnictwa, podjęcie realizacji planu rozbudowy Jastrzębia do wielkości 100 tysięcy mieszkańców
1963 - 23.05. nadanie praw miejskich
1964 - zanik źródeł solankowych na skutek działalności górniczej
1970 - rozpoczęto budowę uzdrowiska zastępczego w Ustroniu Zawodziu
1984 - elektryfikacja linii Pawłowice - Jastrzębie Zdrój
1994 - uzdrowisko w Jastrzębiu Zdroju zakończyło działalność
2001 - w związku z zaprzestaniem działalności dworca Jastrzębie Zdrój nieużytkowana **Wieża Wodna** ulega stopniowej dewastacji

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Sytuacja - wieża usytuowana jest po południowej stronie układu torowego linii kolejowej Orzesze-Wodzisław, przy stacji kolejowej Jastrzębie Zdrój. Wieża znajduje się na działce nieogrodzonej, na stoku północnego zbocza. Otoczenie niezagospodarowane.

Materiał, konstrukcja, technika

Ściany - trzon murowany z cegły pełnej, część górna żelbetowa odlewana.

Sklepienia i stropy - żelbetowe.

Więźba dachowa - dach o kształcie stożka, prawdopodobnie krokwie drewniane z deskowaniem pełnym.

Pokrycie dachu - papa.

Posadzki, podłogi - brak.

Schody - zewnętrzne żelbetowe, proste, wolne ze spocznikiem, pokryte lastriko, z pełnymi murowanymi policzkami, brak poręczy. Prowadzą od strony północno- zachodniej do drzwi wejściowych. Brak schodów wewnętrznych - prawdopodobnie były schody stalowe.

Stolarka okienna - brak, otwór okienny zakratowany.

Stolarka drzwiowa - brak, otwór częściowo zamurowany.

Rzut - wieża na planie koła.

Bryła - w trzonie wieży trzy poziomy w tym podpiwniczenie, poziom parteru wyniesiony nad poziom terenu o około 80 cm. Trzon wieży w formie ściętego stożka. Góra wieży przeznaczona na zbiornik na wodę o formie walca o sfazowanej dolnej krawędzi. Dach o niewielkim kącie nachylenia, stożkowy, na zwieńczeniu stalowa konstrukcją wywietrznika na rzucie wieloboku, pokrytego płaskim daszkiem ze sterczynką.

Elewacje - trzon ceglany, góra żelbetowa. Wejście do wieży od strony północnej, po schodach zewnętrznych, nad wejściem niewielki płaski daszek żelbetowy. Nad wejściem jedno prostokątne okno, drugie takie samo okno po przeciwległej stronie wieży. Do poziomu parteru cokół żelbetowy, na poziomie stropu piętra gzyms żelbetowy, drugi gzyms nad pomieszczeniem pierwszego piętra. Nad trzonem rozszerzenie części górnej, w części górnej po dwa otwory jeden nad drugim w osi wejścia, po stronie przeciwnej oraz po bokach. (W sumie osiem prostokątnych otworów).

Wnętrze - zrujnowane. Zachowane jedynie żelbetowe stropy międzypiętrowe i otwory w nich. W trzonie trzy pomieszczenia (na każdym poziomie jedno), góra wieży niedostępna.

Wyposażenie - brak.

Instalacje - brak.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 330 m3	ok. 36 m2	Wieża Wodna	Nie użytkowany
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W okresie od II wojny światowej do zaprzestania użytkowania prawdopodobnie prowadzono bieżące remonty i prace zabezpieczające. Dokumentacji brak.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Fundamenty - brak danych Ściany zewnętrzne - stan konstrukcji średni, stan elewacji ceglanej średni, część tynkowana stan średni / zły Ściany wewnętrzne - brak Sklepienia, stropy - stan średni Konstrukcje dachowe - brak danych, prawdopodobnie stan zły Pokrycie dachu - papa stan zły, brak rynien Wyposażenie - brak Instalacje - brak Uwaga: ze względu na brak użytkownika obiekt nosi ślady dewastacji	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - zagospodarowanie obiektu ze znalezieniem mu nowej funkcji	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

Pracownia Projektowa "ARTOP", ul.Traktorzystów 33, 40-695 Katowice
wrzesień - listopad 2006

tekst, rysunki Jolanta Singer - Zemła, Małgorzata Zemła

zdjęcia Piotr Kmiotczyk, Małgorzata Zemła

miejsce przechowywania negatywów archiwum PP ARTOP

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego

74-1-
1252
Kmiotczyk

22. Bibliografia

1. "Studium wartości kulturowych i krajobrazowych miasta Jastrzębie" zespół autorski : B. Stankiewicz, L. Kostorz, E. Podbiał, H. Wiak-Marzec, E. Caban, opracowano na zlecenie UM w Jastrzębiu Zdroju, maj 1993
2. "Jastrzębie Zdrój dzieje uzdrowiska..Parafia Najśw. Serca Pana Jezusa 1951 - 2001." opracowanie Towarzystwo Miłośników Ziemi Jastrzębskiej pod red. W.Lesiuka i E.Dawidejt-Jastrzębskiej, wyd. PIN- Instytut Śląski w Opolu, 2001
3. "Jastrzębie Zdrój w starej fotografii" część 1-3, wyd. UM w Jastrzębiu Zdroju, 2002 -2003
4. "Zapomniany życiorys śląskiego powstańca - Mikołaja Witczaka jr." Jarosław Mrożkiewicz, wyd. UM w Jastrzębiu Zdroju, 2006
5. "Kolej" Bolesław Niezgoda, artykuł w " Gościniec Śląski", Jastrzębie Zdrój, 1998
6. "150 lat kolei na Śląsku" Michał Jerczyński, Stanisław Kozierski, Dolnośląska DOKP we Wrocławiu, wyd. Instytut Śląski w Opolu, 1992
7. "Dzieje Katowickiego Okręgu Kolejowego" Krzysztof Soida, ŚląskaDOKP w Katowicach, wyd. Tolek Mikołów

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładki szt. 2

1.Miejscowość

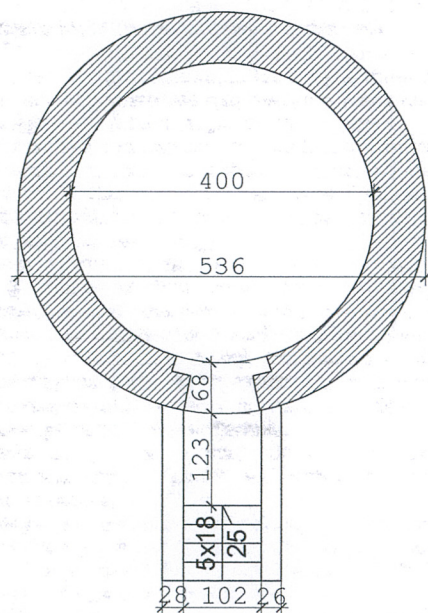
JASTRZĘBIE ZDRÓJ

2.Obiekt

WIEŻA WODNA - DWORZEC KOLEJOWY JASTRZĘBIE ZDRÓJ

3.Zawartość wkładki

**RZUT, ZDJĘCIA OBIEKTU,
SYTUACJA**

RZUT 1:100

Opracowanie PP "Artop" Katowice; Małgorzata Zemła,
wg inwentaryzacji własnej, listopad 2006

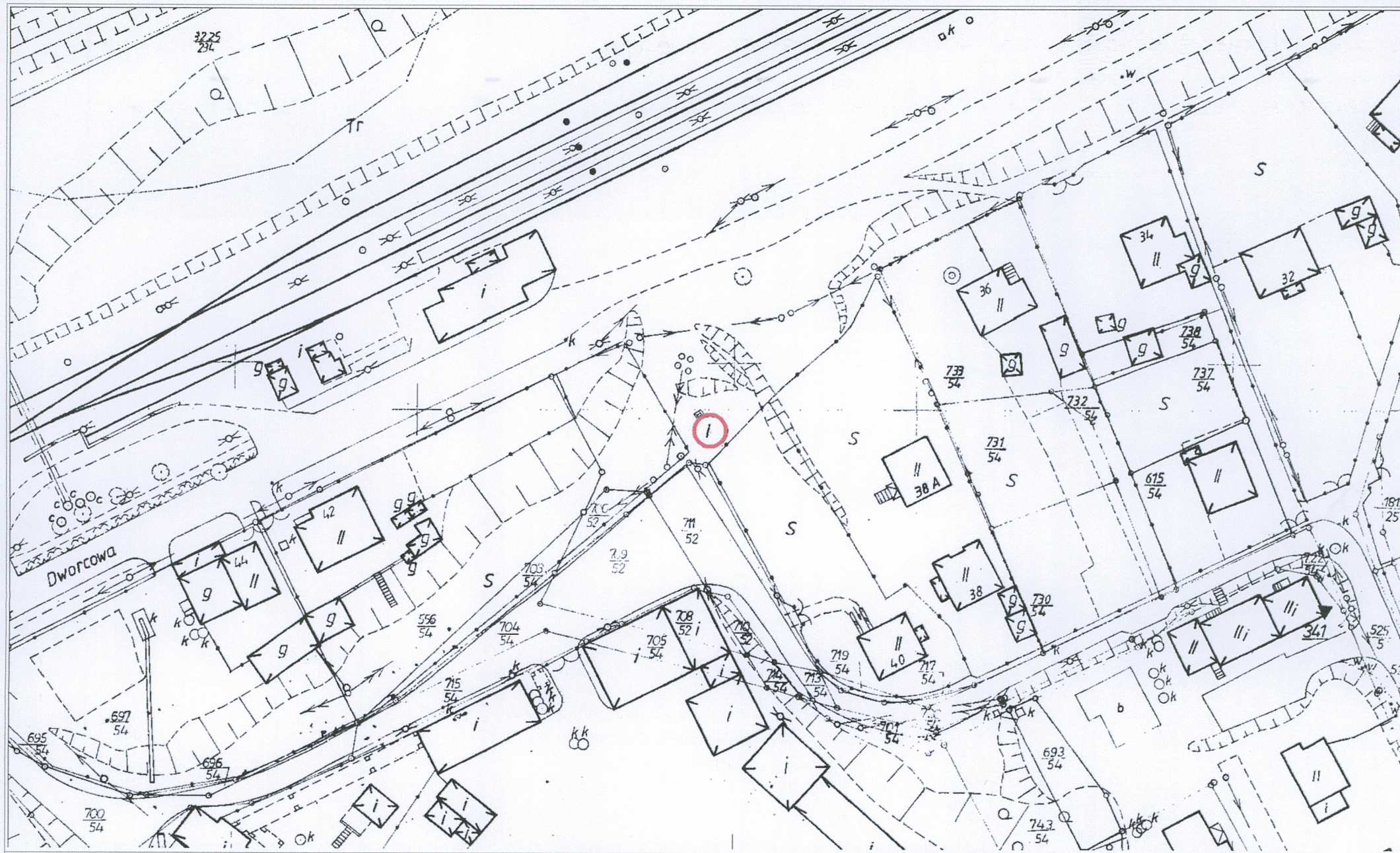
fot. 2. Widok od północy

fot. 3. Wejście

wkładkę założył - Pracownia Projektowa "ARTOP", ul.Traktorzystów 33, 40-695 Katowice, listopad 2005

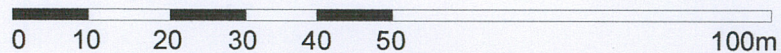
miejsce przechowywania negatywów - archiwum PP ARTOP

PLAN SYTUACYJNY

skala 1 : 1000

lokalizacja obiektu

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA**ZAŁĄCZNIK NR 2**

1.Miejscowość

JASTRZĘBIE ZDRÓJ

2.Obiekt

WIEŻA WODNA - DWORZEC KOLEJOWY JASTRZĘBIE ZDRÓJ

3.Zawartość wkładki

ZDJĘCIA OBIEKTU

fot. 4. Widok od południowego zachodu

fot. 5. Widok od południa

fot. 6. Wejście - widok z boku

wkładkę założył - Pracownia Projektowa "ARTOP", ul.Traktorzystów 33, 40-695 Katowice, listopad 2005

miejsce przechowywania negatywów - archiwum PP ARTOP

fot. 7. Detal - okno

fot. 8. Detal

fot. 9. Widok wnętrza